

54. הקשת - אות הברית
(פרק ט פסוקים יב-יז)

א. הקדמה

כולנו מכירים את הקשת המופיעה לפעמים בשמים בימי החורף הגשומים. הקשת היא תופעה טבעית מעניינת ויפה, המופיעה בשמים כאשר השמש מאירה בזמן שיורד גשם. בשעה שכרת ה' את הברית שלא יהיה עוד מבול בעולם, קבע ה' גם שהופעת הקשת בשמים תהיה סימן זיכרון לברית זו. כאשר ה' רוצה להזכיר לנו את הברית, הוא מפזר מעט את העננים ומאפשר לשמש להאיר על העולם דרך טיפות הגשם. הקשת מופיעה, ואנו נזכרים בברית.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

יב. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת אוֹת הַבְּרִית סִמֶּן עַל הַבְּרִית¹
אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם
לְדֹרֹת² עוֹלָם:
יג. אֶת-קִשְׁתִּי נִתְּתִי³ בָּעָנָן וְהִיְתָה (מעכשיו) לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ:
יד. וְהָיָה בָּעָנָן עָנָן בִּשְׁעָה שֶׁאֵבִיא עֲנָנִי גֶשֶׁם עַל-הָאָרֶץ
וְנִרְאָתָהּ הַקִּשְׁתַּת בָּעָנָן וְתִירָאָהּ הַקִּשְׁתַּת בַּעֲנָן:
טו. וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם (הקשת כביכול תזכיר לה' את דבר הברית)
אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם
וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשָׂר
וְלֹא-יְהִיָּה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחַת כָּל-בֶּשָׂר:
טז. וְהִיְתָה הַקִּשְׁתַּת בָּעָנָן
וְרִאִיתִיָּה לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם
בֵּין אֱלֹהִים
וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:
יז. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נָח
זֹאת אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי
בֵּינִי וּבֵין כָּל-בֶּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:

1 אות = סימן. אנו מכירים את המושג אות מהקריאה. גם בקריאה, אנו מפרשים את הסימנים (האותיות) ומבינים את משמעותם, וכך מצליחים לקרוא. עסקנו במושג זה ביום הרביעי מימי הבריאה בהקשר המאורות המשמשים כאותות לזמנים.
2 רש"י: "נכתב חסר, שיש דורות שלא הוצרכו לאות לפי שצדיקים גמורים היו, כמו דורו של חזקיהו מלך יהודה ודורו של רבי שמעון בן יוחאי".
3 נתתי כבר. הקשת קיימת כבר מבריאת העולם, אלא שמעכשיו היא הופכת להיות אות שתזכיר את הברית (רמב"ן, וכן ברש"ר הירש).

ג. מנגינת הכתוב

אנו מכירים טובה לה' על שהבטיח שלא יהיה עוד מבול ועל שהוא נאמן לקיים את הבטחתו. חז"ל אף תיקנו על כך ברכה מיוחדת, שמברכים בשעה שרואים את הקשת:
"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם זוכר הברית, נאמן בבריתו וקיים במאמרו".

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת:

- המילים **אות ברית** מסומנות באדום. את המילה **קשת** - התלמידים מתבקשים לסמן. שני הביטויים מופיעים שלוש פעמים.

הפעילות בצד שמאל

- הפעילות הראשונה עוסקת בצבעי הקשת.
- הפעילות השנייה עוסקת בברכה שאנו מברכים בשעה שאנו רואים את הקשת.
- כדאי ללמוד את תוכן הברכה ואת משמעותה (אפשר לחבר מנגינה לברכה).
- מומלץ גם ללמוד את הברכה בעל-פה עם התלמידים.

הצעות נוספות:

- להרחיב ולעשות הפעלות בעניין צבעי הקשת:
(1) האור הלבן מכיל בתוכו את כל הצבעים. כאשר האור "נשבר", ניתן לראות את הצבעים. אפשר להדגים את שבירת קרני האור בעזרת מנסרה משולשת או במי סבון (רואים את הצבעים בבועות הסבון), בכתם נפט על מים או בהתזת מים מצינור או ממטרה מול קרני השמש.
(2) צבעי היסוד הם צהוב, כחול ואדום. כך גם בקשת. שאר הצבעים נוצרים מתערובות של צבעי היסוד. ניתן להדגים זאת בעזרת צבעי גואש, פלסטלינה ועוד:
כחול+צהוב=ירוק. כחול+אדום=סגול. אדום+צהוב=כתום.
ללמוד את השיר "קשת בענן" של לאה גולדברג.

הקשת - אות הברית
פרק ט פסוקים יב-יז

יחידה 54

יב. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת אוֹת-הַבְּרִית
אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם
לְדֹרֹת עוֹלָם:
יג. אֶת-קִשְׁתִּי נִתְּתִי בָּעָנָן
וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ:
יד. וְהָיָה בָּעָנָן עָנָן עַל-הָאָרֶץ
וְנִרְאָתָהּ הַקִּשְׁתַּת בָּעָנָן:
טו. וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם
וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשָׂר
וְלֹא-יְהִיָּה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל
לְשַׁחַת כָּל-בֶּשָׂר:
טז. וְהִיְתָה הַקִּשְׁתַּת בָּעָנָן
וְרִאִיתִיָּה לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם
בֵּין אֱלֹהִים
וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בֶּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:
יז. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נָח
זֹאת אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי
בֵּינִי וּבֵין כָּל-בֶּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:

א. מהו האות (הסימן) הקשור לברית? צבעו את המילים הקשות וקשתי.
ב. כמה פעמים מופיעות בפסוקים המילים הקשות או קשתי? כמה פעמים מופיעות המילים אות ברית?

מדף הפדבקות:
הדביקו תמונה של קשת בענן ליד השורה שמופיעות בה המילים "הקשת בענן".

הקשת

צבעו את הקשת ש'לפניכם על פי סדר הצבעים בה
בעת הופעתה בשמים.
(מבפנים החוצה: אדום, כתום, צהוב, ירוק, תכלת, כחול, סגול).

ברכת הקשת

הרואה קשת מכבד:
ברוך אתה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
זוֹכֵר הַבְּרִית
נֶאֱמָן בְּבְרִיתוֹ
וְקִיָּים בְּמִצְוָתוֹ.

התווכחו ללמוד את ברכת הקשת בעל-פה?

